

О. М. Крайнік,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту організації та управління проектами,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

О. Krainik,

Ph.D., Associate Professor of management of the organization and project management Department,
Zaporizhia State Engineering Academy, Zaporizhzhya

THE DEVELOPMENT OF THE INVESTMENT PROJECT IN THE ENTERPRISES

У статті запропоновано методичні підходи та практичні рекомендації щодо розробки інвестиційної стратегії підприємства з урахуванням особливостей підприємства ТОВ "Дніпрокераміка". В роботі розраховано основні показники інвестиційного проекту та можливий обсяг продажів. Виявлено резерв збільшення прибутку за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції ТОВ "Дніпрокераміка". Проаналізовано умови функціонування інвестиційного проекту на підприємстві. Виявлені ризики пов'язані з збільшенням обсягу виробництва, витратами на ремонт устаткування і часткою податків, яку сплачує підприємство. Запропоновано впровадження інвестиційного проекту, раціональне використання виникаючих резервів у фінансово-виробничій діяльності підприємства. На основі аналізу діяльності підприємства та аналізу факторів, що впливають на діяльність підприємства, показано, що для удосконалення діяльності підприємства потрібно використовувати консервативну інвестиційну стратегію для закупівлі нового обладнання.

In the article methodical approaches and practical recommendations for the development of the investment strategy of the enterprise is proposed. Practical recommendations take into account the peculiarities of OOO "Dniprokeramika." Key indicators of investment project and possible sales are calculated. reserve increase profits OOO "Dniprokeramika" due to increased sales of products identified. Operating conditions of the investment project at the enterprise are analyzed. Identified risks due to the increased volume of production, the cost of repair and the share of taxes paid by the company. Prompted the introduction of the investment project, the management of reserves in emerging financial and production activity. The analysis of the company and the factors influencing the activity of the company showed that the improvement of the company you want to use a conservative investment strategy for the purchase of new equipment.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний проект, стратегія, витрати, амортизація, прогноз, прибуток, резерв, ефективність інвестицій, фінансова стійкість.

Key words: investments, investment project, strategy, costs, depreciation, forecasting, profit reserve, efficiency investments, financial stability.

ВСТУП

Розширене відтворення капіталу, відновлення економічного і соціального потенціалу у сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки великою мірою залежить від зростання інвестицій у промислові підприємства. Підвищення ролі України як активного учасника світового господарства можливе за досягнення високої ефективності інвестиційних проектів, що є визначальним чинником зростання економічного потенціалу країни загалом та показників діяльності господарюючих суб'єктів, зокрема. Орієнтуючись на стратегію економічного розвитку важливо проводити глобальні аналітичні дослідження з метою розробки оновлених мето-

дик аналізу інвестиційних проектів, націлених на підвищення їх ефективності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У процесі проведеного дослідження автором проаналізовано вітчизняну та міжнародну практику стосовно розробки інвестиційних проектів, а також роботи провідних науковців. Вдосконаленню аналізу та розробці ефективності інвестиційних проектів присвячені роботи багатьох українських і зарубіжних вчених, зокрема: С.І. Абрамова, В. Беренса, Г. Бірман, І. Бланка, С. Брігхема, П.Л. Виленського, Д.А. Ендовицького,

Таблиця 1. Прогноз обсягу реалізації продукції

Найменування виробу	Виробнича програма на I квартал 2015 року			Виробнича програма на II квартал 2015 року			Виробнича програма на III квартал 2015 року			Виробнича програма на IV квартал 2015 року		
	Оптова ціна за од., грн.	Обсяг реалізації в натуральному вигляді, од.	Обсяг реалізації у вартісному вигляді, тис. грн.	Оптова ціна за од., грн.	Обсяг реалізації в натуральному вигляді, од.	Обсяг реалізації у вартісному вигляді, тис. грн.	Оптова ціна за од., грн.	Обсяг реалізації в натуральному вигляді, од.	Обсяг реалізації у вартісному вигляді, тис. грн.	Оптова ціна за од., грн.	Обсяг реалізації в натуральному вигляді, од.	Обсяг реалізації у вартісному вигляді, тис. грн.
Умивальник	2210	26650	4225	2450	27670	5591	2450	30585	6060,5	2450	31720	6424
П'єстестал	2400	206	247,2	2570	250	321,25	2570	270	346,65	2570	300	385,5
Унітаз	115	603	33,7	125	700	42625	125	770	46,875	125	850	51,75
Бачок	1127	507	222	1240	583	280,91	1240	670	322,4	1240	719	343,63
Інші вироби			367			410			447			485
Разом			5094,9			6675,785			7223,725			7682,88

В.В. Ковальова, В. Лівшиця, А.В. Мертенса, Є.В. Мниха, В.В. Новожилова, М.І. Савлука, В.В. Сопка, Т.С. Хачатурова, М.Г. Чумаченка, А.Г. Шахназарова, І. Шарпа та інших.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета роботи полягає у виявленні основних проблем діяльності підприємства та розробити інвестиційний проект на підприємстві.

РЕЗУЛЬТАТИ

Основними шляхами зниження витрат є економія усіх видів ресурсів, що споживаються у виробництві: трудових та матеріальних. Так, значну долю в структурі витрат виробництва займає оплата праці. Тому актуальною є задача зниження трудоемкості продукції, що виготовляється, зростання продуктивності праці, скорочення чисельності персоналу.

На ТОВ "Дніпрокераміка" є застаріле обладнання, яке можна продати без будь-якої шкоди для виробництва, це допоможе скоротити простой. Отримані кошти можна вкласти в нове, ресурсозберігаюче обладнання, яке підвищить фондівіддачу. У перспективі передбачається впровадити більш продуктивне автоматизоване обладнання. Але коштів, що знаходяться в амортизаційному фонді підприємства і призначених саме для цих цілей, явно недостатньо. Тому заводу необхідно шукати інші джерела фінансування відновлення основних фондів — зовнішні. Планається, що термін здійснення цього інвестиційного проекту — 1 рік з розбиттям на 4 квартали. Обсяг виробництва за кварталами наведено в таблиці 1.

Для того, щоб закупити необхідне обладнання, підприємству необхідно спочатку знайти виробника, який би міг продати його на прийнятних умовах. Якщо йдеться про значну вартість закупівель, то доцільно провести тендер з метою визначення найкращої пропозиції від виробника. Лише після цього

складається угода між постачальником і замовником обладнання.

Витрати на створення (придбання) інвестиційного об'єкта — одноразові витрати, що здійснюються на початку інвестиційного періоду й обумовлюють наступні надходження доходів і витрат. Найважливішим моментом є встановлення загальної тривалості аналізованого періоду, так називаного планового об'єкту. Від його розміру значною мірою залежить ухвалення рішення про здійснення інвестиції.

При підрахунку резервів зростання прибутку за рахунок можливого зростання обсягу реалізації використовуються результати аналізу випуску і реалізації продукції.

Сума резерву зростання прибутку за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції розраховується за формулою [2]:

$$P_{(V)}^n = \sum_{i=1}^n P_i \cdot PP_{ki} \quad (1),$$

де $P_{(V)}^n$ — резерв зростання прибутку за рахунок збільшення обсягу продукції, грн.;

P_i — сума прибутку на одиницю i -ї продукції, грн.;

PP_{ki} — кількість додатково реалізованої продукції в натуральних одиницях виміру.

Якщо прибуток розрахований на гривню товар-

Таблиця 2. Основні економічні показники проекту

№	Показники	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	За рік
1	Обсяг виробленої продукції у діючих цінах, тис. грн.	5110	6720	7213,9	7641	26684,9
2	Витрати на виробництво продукції, тис. грн.	2961	2931,7	3103,9	3318	12714,6
У тому числі за елементами витрат:						
3	Матеріальні витрати	1615	1623,7	1619,7	1606,2	
	Амортизація	127	101,2	100,4	99,8	
	Витрати на оплату праці	741,5	648,2	685	852,2	
	Відрахування на соціальні заходи	264,4	227,6	271,4	360,4	
	Інші витрати	213,1	331	427,4	399,4	
4	Довідково: обсяг виробленої продукції за минулий рік, тис. грн.	3930,1	4731	3852	3826,1	16339,2
5	Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	5094,9	6675,8	7223,7	7682,9	26677,3
6	Прибуток до оподаткування	2133,9	3744,1	4119,8	4364,9	13962,7

Таблиця 3. Структура витрат ТОВ "Дніпрокераміка"

Найменування показника	2012 рік тис. грн.	2013 рік тис. грн.	Відхилення, тис. грн.
Матеріальні затрати	7800,5	9404,4	1603,9
Витрати на оплату праці	4424,5	6024,0	1599,5
Відрахування на соціальні заходи	1419,6	1805,2	385,6
Амортизація	691,6	782,0	90,4
Інші операційні витрати	1229,9	1388,7	158,8
Разом	15566,1	19404,3	3838,2

ної продукції, сума резерву її зростання за рахунок збільшення обсягу реалізації визначається за формулою:

$$P_{(v)}^{\Pi} = PV \cdot \frac{\Pi}{V} \quad (2),$$

де PV — потенційно можливе збільшення об'єму реалізованої продукції, грн.;

Π — фактичний прибуток від реалізації продукції, грн.;

$PP_{\text{кр}}$ — фактичний обсяг реалізованої продукції, грн.

Розрахунок можливого об'єму продажів, встановленого за результатами маркетингових досліджень відповідними органами підприємства з урахуванням існуючого темпу приросту та можливостей підприємства дозволив спрогнозувати збільшення доходу від реалізації продукції ТОВ "Дніпрокераміка" на 15% в наступному році.

Розрахуємо резерв збільшення прибутку за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції ТОВ "Дніпрокераміка" за формулою (2).

Маємо:

$$PV = 21939,1 \times 0,15 = 3291, \text{ тис. грн.}$$

$$\Pi = 8444,8, \text{ тис. грн.}$$

$$V = 21939,1 \text{ тис. грн.}$$

$$P_{(v)}^{\Pi} = 3291 \cdot \frac{8444,8}{21939,1} = 1266,8 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, збільшивши об'єм реалізації продукції на 15% підприємство, що розглядається нами, збільшить свій прибуток на 1266,8 тис. грн.

Важливий напрям пошуку резервів зростання прибутку — зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, наприклад, сировини, матеріалів, палива, енергії, амортизації основних фондів та інших витрат.

Для виявлення і підрахунку резервів зростання прибутку за рахунок зниження собівартості може бути використаний метод порівняння. В цьому випадку для кількісної оцінки резервів дуже важливо правильно вибрати базу порівняння. Як такою база, можуть виступати рівні використання окремих видів виробничих ресурсів: плановий і нормативний; досягнутий на передових підприємствах; базовий фактично досягнутий середній рівень у цілому по галузі; фактично досягнутий на передових підприємствах зарубіжних країн та ін.

Методичною базою економічної оцінки резервів зниження витрат упредметненої праці є система прогресивних техніко-економічних норм і нормативів по видах витрат сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів, нормативів використання виробничих потужностей, питомих капітальних вкладень, норм і нормативів в устаткуванні та ін.

При порівняльному методі кількісного вимірювання резервів їх величина визначається шляхом порівняння досягнутого рівня витрат з їх потенційною величиною:

$$P_i^c = C_{\phi_i} - C_{n_i} \quad (3),$$

де P_i^c — резерв зниження собівартості продукції за рахунок i -го виду ресурсів;

C_{ϕ_i} — фактичний рівень використання i -го виду виробничих ресурсів;

C_{n_i} — потенційний рівень використання i -го виду виробничих ресурсів.

Узагальнююча кількісна оцінка загальної суми резерву зниження собівартості продукції проводиться шляхом підсумовування:

$$P^c = \sum_{i=1}^n P_i^c \quad (4),$$

де P^c — загальна величина резерву зниження собівартості продукції, грн.;

P_i^c — резерв зниження собівартості по i -му виду виробничих ресурсів, грн.

Якщо аналізу прибутку передуватиме аналіз собівартості продукції і визначена загальна сума резерву її зниження, то розрахунок резерву зростання прибутку проводиться за формулою:

$$P_{(c)}^{\Pi} = B_{\text{м}} \cdot (V + PV) \quad (5),$$

де $P_{(c)}^{\Pi}$ — резерв збільшення прибутку за рахунок зниження собівартості продукції, грн.;

$B_{\text{м}}$ — потенційно можливе зниження витрат на гривню реалізованої продукції;

V — фактичний обсяг реалізованої продукції за період, що вивчається, грн.;

PV — можливе збільшення обсягу реалізації продукції, грн.

Витрати підприємства на здійснення своєї діяльності в цілому і по статтях за період, що аналізується, і за попередній представлені в таблиці 3.

Як видно з таблиці 3, найбільша частина витрат — це матеріальні витрати, вони склали 9404,4 тис. грн., проте вони збільшились у 2013 році порівняно з 2012 (+1603,9 тис. грн.). Це являє собою позитивний факт, оскільки при урахуванні збільшення доходів від реалізації товарів таке збільшення матеріальних витрат може свідчити про розширення діяльності підприємства.

Для того, щоб витрати по статтях навести в зрізанні значення, перерахуємо їх на 1 гривню реалізованої продукції, використовуючи формулу:

$$\frac{\text{Сума витрат}}{\text{Обсяг товарної продукції}} \quad (6),$$

Отримані дані зведені в таблиці 4.

Як показують дані таблиці 4, існують резерви зниження собівартості продукції за рахунок зменшення матеріальних затрат, амортизаційних відрахувань та інших операційних витрат. Всі перелічені показники затрат на 1 грн. товарної продукції збільшились порівняно з попереднім періодом, і являють собою негативні відхилення від досягнутих у попередньому періоді, які можна розглядати як потенційно можливі.

Таблиця 4. Витрати на 1 гривню товарної продукції

Найменування показника	За 2012 рік	За 2013 рік	Відхилення
Матеріальні затрати	0,44	0,45	0,01
Витрати на оплату праці	0,26	0,27	-0,01
Відрахування на соціальні заходи	0,079	0,084	0,005
Амортизація	0,033	0,053	0,02
Інші операційні витрати	0,060	0,065	0,005
Разом	0,845	0,885	0,04

Можливе зниження витрат на гривню товарної продукції дорівнює:

$$(0,45 - 0,44) + (0,084 - 0,079) + (0,053 - 0,033) + (0,065 - 0,060) = 0,04 \text{ грн.}$$

Витрати на гривню товарної продукції в 2013 році склали 0,885 грн., зменшення цієї суми на 0,04 грн. дозволить збільшити суму прибутку. Розрахуємо резерв збільшення суми прибутку:

$$P_c'' = 0,04 \cdot (21939,1 + 1266,8) = 0,04 \cdot 23205,9 = 928,2 \text{ тис. грн.}$$

А це у свою чергу підвищить рентабельність продажів.

Фактична рентабельність продажів у 2013 році складала:

$$R_{n(2013)} = \frac{2478,1}{19404,3} \cdot 100 = 12,8\%.$$

Можлива рентабельність продажів при зниженні на 0,04 грн. витрат на 1 гривню реалізованої продукції складе:

$$R_{n(m)} = \frac{2478,1 + 928,2}{19404,3} \cdot 100 = 17,6\%$$

Істотним резервом зростання прибутку є поліпшення якості складу товарної продукції.

Дотримання технологічної дисципліни, контроль за роботою устаткування і своєчасна його наладка, умови зберігання і транспортування сировини і готової продукції є найважливішими чинниками підвищення якості товарної продукції.

Узагальнено виявлені резерви зростання прибутку в таблиці 5.

Таким чином, завдяки закупівлі нового обладнання, при збільшенні обсягу виробництва і реалізації продукції на 15%, зниженні на 0,04 грн. витрат на 1 гривню товарної продукції підприємство ТОВ "Дніпрокераміка" одержить додатковий прибуток в сумі 2195 тис. грн.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Після аналізу діяльності ТОВ "Дніпрокераміка" та аналізу факторів, що впливають на діяльність підприємства, для удосконалення підприємства потрібно використовувати консервативну інвестиційну стратегію для закупівлі нового обладнання.

Таблиця 5. Загальні резерви збільшення суми прибутку

Джерело резервів	Резерв збільшення прибутку, тис. грн.
Збільшення обсягу продажів	1266,8
Зниження собівартості продукції	928,2
Разом	2195

Вигоди від вкладання коштів в удосконалення виробничої бази очевидні. Перш за все, заміна обладнання забезпечила б зростання обсягу виробництва на 5—15% щокварталу, та зниження собівартості продукції за рахунок зменшення матеріальних затрат, амортизаційних відрахувань та інших операційних витрат, тобто підприємство зекономило би на умовно-постійних витратах за рахунок збільшення обсягу виробництва та зменшення собівартості. Крім того, висока якість продукції, виробленої на більш прогресивному обладнанні, дозволила б збільшити ціну на продукцію на 10%. Таким чином, планований обсяг реалізації у вартісному вимірі після впровадження нового обладнання збільшився би на 32% в кінці планового періоду.

Проаналізувавши умови функціонування розглянутого інвестиційного проекту, існує ризик цього проекту пов'язаний з обсягом виробництва, витратами на ремонт устаткування і часткою податків, яку сплачує підприємство. Для зниження імовірності такого ризику, як зменшення обсягу реалізації варто зберігати існуючих споживачів продукції та залучати нових шляхом запровадження активних заходів (участі у виставках-продажах, друкування у спеціалізованих журналах, розсилання рекламних проспектів тощо). Для запобігання додаткових витрат на ремонт устаткування потрібно удосконалити систему планово-попереджувальних ремонтів, підвищити відповідальність робітників за стан устаткування. Для зменшення впливу деяких ризиків підприємство може їх застрахувати в страхових компаніях, може створити власний резервний фонд на покриття збитків у випадку несприятливої ситуації.

З усього вищевикладеного можна зробити висновок, що впровадження розглянутого інвестиційного проекту є вигідним, і що вкладені в нього засоби повернуться кредиторі і ТОВ "Дніпрокераміка" отримає достатній прибуток для сплати відсотків по кредиту і для подальшого розвитку підприємства.

Література:

1. Виленский П.Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов. Теория и практика: учеб. пособие / П.Л. Виленский, В.Н. Лившиц, С.А. Смоляк. — 4-е изд. — М.: Дело, АНХ, 2008. — 1104 с.
2. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. — М.: Финансы и статистика, 2006. — 768 с.
3. Шарп У.Ф. Инвестиции. / У.Ф. Шарп, Г.Дж. Александер, Дж.В. Бэйли. — М.: Инфра — М., 2001. — 1028 с.

References:

1. Vilenskij, P.L. Livshic, V.N. and Smoljak, S.A. (2008), Ocenka jeffektivnosti investicionnyh proektov. Teorija i praktika: Ucheb. Posobie [Evaluating the effectiveness of investment projects. Theory and practice: tutorial], 4th ed, Delo, Moscow, Russia.
 2. Kovalev, V.V. (2006), Vvedenie v finansovyj menedzhment [Introduction to Financial Management], Finansy i statistika, Moscow, Russia.
 3. Sharpe, W.F. Alexander, G.J. and Baily, J.V. (2001), Investicii [Investments], Infra-M, Moscow, Russia.
- Стаття надійшла до редакції 04.04.2015 р.